

Titel: Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter II, stk. 2

Citation: "Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter II, stk. 2", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 2, Fortegnelse paa alle de Skrifter som siden Trykfriheden ere udkomne, stk. 1-30, anm. nr. 1-447, dækkende 14.09.71-13.09.72*, Kanneworff, 1772, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: [https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-4\\_002-shoot-workid4\\_002\\_002.pdf](https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-4_002-shoot-workid4_002_002.pdf) (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 2, Fortegnelse paa alle de Skrifter som siden Trykfriheden ere udkomne, stk. 1-30, anm. nr. 1-447, dækkende 14.09.71-13.09.72

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

# 17

## Fortegnelsen over alle udkomne Skrifter siden

Trykfriheden.

Anden Aargang, 2. Stykke.

No. 11.

Samtale i de Dødes Rige imellem den gamle Erkebisp Absalon og en nylig afdød dansk Historikus. Kiøbenhavn.

Sælges hos Kannevorf i Silkegaden No. 66, og hos Bogbinder Møller og Jonge paa østergade for 4 Skill., stor 1 Ark i 8vo. Skrifter er, som Forfatteren selv kalder det Side 13. en Galimatias, sammensmeddet af adskillige nu længe forslidte Materier ved en Patriotisk Ild, som Har bragt Blodet i et hidsig Opkog, en Svaghed, som nu længe har plaget de fleste af vores Skribentere, hvilke i steden for at skrive fuldstændigt, grundigt og nyttigt i nogen Materie, saa berøre de kuns Overfladen, og glemme saa ikke heller at bane sig Vei ved deres forvirrede Raison-

2

18 nements til at angribe og dadle Personer, som enten ved Lykke eller Gunst kan have erhholdet en Plads, som de selv, omendskiønt slet ikke mere udmærkede ved Fortienester, aldrig skulde have vægret sig ved at modtage. I dette Skrift handles om den danske Flode, — de Danskes Tapperhed og Vittighed, — Politik, — Hunger og Dyrtid, — Oxnenes Udførsel til Holland, — røgede Oxetungers Indførsel fra Hamborg, — Kornpugere, — Herremænds og Bønders Tilstand, — Karakterers Uddelelse, o. s. v. paa et eneste Ark; tænk engang, hvor grundig maa ikke dette være.

No. 12,

Moder som Datter, og Datter som Moder, dediceret til Laxegaden af Grejes i Villestofte, Aar 1771. Sælges paa Stadens Boglader for 2 Skilling, stor 1/2 Ark i 8vo.

Dette er skrevet for Nyeboder, og vil endda neppe der finde Bifald; thi Indholdet er uden Hensigt, Titelen er allene indrettet til at narre Folk.

No. 13.

Velmeent og nødsaget Erindring til de

danske Fruentimmer, angaaende den nærværende slette Smag i den smukke Litteratur, — af Gustophilus. Kiøbenhavn, 1771. Sæl-

3

19

ges hos Kannevorf i Silkegaden No. 66, Løve i Myntergaden, og Bogtrykker Svare i Skindergaden for 4 Skilling, stor 1 1/4 Ark i 8vo.

Denne Piece er stilet til det smukke Kiøn med Anmodning, at de ville tage sig af den gode Smags Udbredelse og Fremgang, og paa mueligste Maade undertrykke og afskaffe de mange slette og forargelige Skrifter, som

siden Trykkefriheden ere fremkomne. — Vi kan ikke andet end rose Forfatterens gode Hensigt, men vi befrygte, at han tiltroer det smukke Kiøn alt for meget; vel Have Fruentimret i de gamle Tider forunderligen kundet anspore Mandfolkene til at vise Tapperhed og Mandighed, da dette var den eene ædle og rette Vei til deres Gunst og Høiagtelse; men yeppe skulle de nu være mægtige til saa store Ting, da de vælge efter saa mange og saa forskiellige Grunde. — Mei vi troe, at, om denne farlige Skrivesyge nogensinde skulde afhjelpes, kunde Regjeringen allene gjøre det. Vor allernaadigste Konge har derfor ogsaa paa den billigste og ømmeste Maade indskrænket den misbrugte Frihed.

No. 14.

Klage og Formaning til Ægteskab af en

gammel Frøken. Kiøbenhavn, trykt hos Ni-

4

20 colaus Møller, kongelig Hof-Bogtrykker 1771. Sælges hos Kannevorf i Silkegaden No. 66, og i den Mummiske Boglade for 16 Skilling, stor 4 1/2 Ark i 8vo.

En Klage til Ægteskab klinger noget nforstaaeligt. — Dog lige meget! Sangen selv (thi den gamle Frøken er just i hendes Alders Vinter bleven en fyrig Sangerske) er et Sammenvæv af Klager og Formaninger, som ere stiledede paa dem Baade af det eene og andet Kiøn, som i den beqvemme Tidspunkt af Livet have været døde ved den Røst, hvormed Naturen byder at elske. — Den gode Frøkens Sang røber ellers fra Begyndelsen til Enden en ret opvarmet Indbildningskraft, som gjør at man snart forglemmer eller ikke troer, hvad hun har i Begyndelsen sagt os om sin dødelige Mathed og Kulde. — Vel paakalder hun Skiønheds Gudinde for at blive begeistret, men vi kiende Venus bedre.— Sang hun allene i den alvorlige og melankolske Tone, havde vi endda troet hende; — saaledes for Ex. forestillede vi os hende aldrig saa gammel, hun jo endnu bliver ældere, naar vi læse en saaledes klingende Begyndelse, "zittrende Beenrad, fortørrede Kiød,

gustne Hud, som omgiver mig, giemme I endnu omhyggelig i eder et kunstigt Omløb af Blod, som stedse banker, for derved at vedlige-

5

21 holde mig et Liv, som er mig en Pine, o. f. v." ikke heller kunde vi miskiende den fortrædelige Gamle, naar hun Side 62. o. f. udbryder i Ulykkes Prophetier over de gamle kolde unge Karle, og forkynder dem til Straf endog Tæring, Galskab, Slag, o. s. f. — Men høre vi hende derimod engang efter anden at holde Lovtaler over Ungdom og Skiønhed i saadanne Udtrykke, som forekomme Side 23: "Ungdom og Skiønhed ere henrykkende og fortryllende, de have større Herredømme over Forstanden, end brændt Vand og Saften af de hede Landes Druer, al Skiønhed i Naturen er deilig og indtagende at see, endog blant det Ufornuftige og Døde, men hos eder seer man Naturens største Kunst, i eder har den samlet mere Skiønhed og Glands, end man kan taale at see, og blive Menneske," o. s. v. item Side 9. og flere Stæder forekommer hun os at spille en kielen Adonis Rolle, der betaler Afgifter til sin Gudindes Yndigheder.— Men dette til Side sat, saa er Stykket af det Slags, som giver Forstanden ikke meget at bestille, men derimod sysselsætter Indbildningskraften paa en indtagende Maade, man følger Forfatteren med en stedse tiltagende Lyst igiennem de mange smukke Billed-Gallerier; dog ønsker man tillige, at der Hellere havde været valgt nogle flere Gienstænder, end ofte at vise os de samme, skiønt hver gang

6

22 overstrøgede med nye Farver; — thi vi synes heri at skimte en slags Forlegenhed, som enten reiser sig af Mangel eller Overflødighed.— Og hvor gierne ønske vi at see mere i den Smag fra Forfatterens Haand!

No. 15.

Nødvendige Erindringer til Forfatteren af Skriftet om Helvedes Evighed og Arvesynden, ved en efter Skriften tænkende. — Audiatur & altera pars.— Kiøbenhavn, trykt

hos P. H. Høecke 1771. Sælges paa Veisenhusets Boglade for 12 Skilling, stor 3 Ark i 8vo.

Vi troe ingenlunde, at denne Forfattere har giendrevet Skriftet om Helvedes Evighed & c., og vi kunde snart falde paa den Tanke, at det heller ikke har været hans Hensigt; men at han allene Har ladet det omtalte Skrift tiene sig som en Lejlighed til at tage Pennen i Haanden; thi, saa vidt vi kan see, skriver han mere mod Titlen end mod Beviserne, som Skriftet indeholder. Nei skal dette Skrift giendrives, maa det skee grundigen, og da skal der gaaes en anden Vej, end den Forfatteren betræder. — Fornuftens Grunde og Beviis maa her gjøre lige saa stor Tjeneste, som

7

23 Aabenbaringens, og begge tilhobe vel valgte og anbragte, maa være de Vaaben her skal bruges; vi troer ikke, at nogen skal beskyldes os for Partiskhed, naar de holde begge Skrifter mod hinanden. — Men det var at ønske, at Folk ikke vilde

vove sig paa en Søe, som de ikke forstaae at beseile. — Og hvorfor vil nogen gaae imod en

Fiende, som er ham overlegen i Styrke og Hurtighed? — Snart skulde vi falde paa at troe, at Forfatteren var dreven af den Tanke, at han havde et overordentlig Kald til at stride for Orthodoxien; thi Hvorfor overlod han ellers ikke den Post til en stærkere? — Vil man forsvare Religionen, maa det skee grundigt og med Eftertryk; thi hvor ofte kan ikke en god Sag forqvækles ved slette Advokater. — Vi have jo Theologer, som

lære offentlig den Orthodoxe og modsatte Lærdom; mon disse ikke nok skulle tale og skrive, naar Tid er? For at give Læserne et Begreb om Forfatterens Fremgangsmaade mod sin Kontrapart, vil vi betiene os af Begyndelsen af Skriftet: "Forfatteren lover paa Titelbladet at vise os skræksomme Følger af den Lære om Helvedes Evighed. Efter dette skulde man vente at høre noget om den Skade denne Lærdom foraarsager. — Men i det Sted vises ikke andet end den Indvending, som saa ofte er opkøgt imod den Lærdom, som at den ei kunde bestaae med Guds Barmhjer-

8

24 lighed;" men dette har jo ogsaa Forfatteren viist. De skræksomme Følger, nemlig skal være de, som anføres Side 13, at de fleste Skabninger skulde blive evig ulyksalige. — Side 17. Straffen skulde blive uden Hensigt, naar den ikke kunde tiene til Bedring for de Straffede, og til Advarsel for andre. — Side 18. da det mindste Tal

Mennesker veed noget af den Lære, saa vilde det lidet Ondes Afværgelse, som en skrækkende Tanke om de tilkommende Straffes Evighed hos den liden Hob kunde virke, ikke paa nogen Maade veie op med det uudsigelige Onde, som de første Menneskers Jammer vilde indbefatte; item Side 27. og paa flere Stæder. Disse Beviis fremføre vi ingenlunde for at smigre den paradoxe Mening, men allene for at vise Forfatteren af Erindringerne, at hans Kontrapart ikke taler uden Grunde. Af de mange besynderlige Tanker og Talemaader vi finde i dette Skrift vil vi anmærke een, Side 25: "Skulde Gud ikke lade Straffene blive evige, men tage Mennesker til Naade efter denne Tid, maatte deres Hierte forandres, og saa flød deraf, at det var ikke de samme Skabninger, som vare fordømte, der nu bleve tagne til Naade, deres forrige Natur blev derved annulleret, og nye Skabninger bleve frembragte, for at tage Deel i Herligheden." — Det kommer os baade her og flere Steder for, som en Blind vilde lede en anden. —

9

25

Sandelig vi forstaae ikke Forfatterens Philosophie, og vi have ikke heller her Plads til at mønstre den.

No. 16.

Salig Hr. Herman Ruges hidtil utrykte

Brev om Ægteskabs Ulovlighed med Fruentimmer over halvtredsindstyve Aar. Bergen 1770. Trykt hos Kongel. Majestæts privilegeret Bogtrykker H. Dedecken. Sælges hos Bogbinder Møller og Jonge paa Østergade for 10 Skilling, stor 2 1/4 Ark i 4to.

Dette Brev kunde ogsaa meget gierne for Dets Vigtigheds skyld bleven utrykt, omendskiønt at Censuren nu ikke længer kunde holde det tilbage; thi naar vi skal bestemme dets Værdie, kan vi sige, at det ikke nær indeholde alle de Grunde og Meninger, som kan læses hos andre saavel Theologer som Moralister, og der iblant slet ingen nye eller ubekjendte; ja alt hvad som anføres mod de paa Titelbladet angivne Ægteskaber er enhver, som har nogen Indsigt og en sand Fornuft letteligen bekiendt, og derom kan ellers læses F. Buddæus og Wolf, hvilke og Forfatteren anvise Side 17. — og for læg Folk er det ikke heller skrevet, da der overalt er indstrøet en Mængde latinske og franske Ord og Talemaader, — ja

10

26

det heele er riig paa Trykfeil, som man maa tilskrive Udgiverens enten manglende Indsigt eller Skiødesløshed.

No. 17.

Forklaring over en Deel rare og ypperlige Konst-Ord, som med megen Nytte kan anvendes i Rimekonsten. Trykt 1771, og sælges hos Bogbinder Møller og Jonge paa Østergade for 2 Skilling, stor 1/2 Ark i 8vo.

Dette er en Samling af Skiildsord og Grovheder, for Ex. Æretyv, Skielm og Løgner & c.. som Forfatteren har udkopieret af et Stykke, jndrykt i de Bergende Adresse-Aviser den 22 Julii 1771, venteligen for videre at opreise den velfortiente Forfattere en Ærestøtte paa hans ÆreS Bekostning, hvilket vi og synes han med Rette har fortient.

No. 18.

Himmelens Forening med Jorden, som

Grunden til deres Glæde, der boe paa Jorden. Forestillet Domkirkens Menighed i Bergen til en Høimesseprædiken paa første Juledag 1770 over Texten Luc. 2, 11-15. af Albert Hatting, Medtiener i Ordet ved bemeldte Menig-

11

27

hed. Sælges hos Møller og Jonge paa Østergade for 8 Skilling, stor 3 Ark i 4to.

Forfatteren siger i en Forerindring, at han har brugt alt hvad han kunde til sin Undskyldning, da han blev anmodet af Velyndere om at udgive denne Tale; men da de mere end engang have brugt saadanne Grunde, som han ikke kunde imodstaae, har han ladet sig begvemme til at fyldestgøre deres Begiering.— Hvor vidt denne Beretning

er rigtig, kan vi ikke dømme om; men ønske allene Forfatteren til Lykke med disse Velyndere, som venteligen finde mere Smag deri, end vi.— Han siger videre, "at den leveres med samme

Ord, som den er holden, og det vil nu komme an paa, hvor vidt den kan undgaae kritiske Bedømmelser."— Dersom vi vidste, at Forfatteren ved mere Tid og Flid kunde have udarbejdet den bedre, ville vi meget laste ham, fordi han ikke besørgede den saa fuldkommen, som mueligt, før han gjorde den almindelig bekiendt; men maaskee den Frygt han siden yttre, at den engang skulde falde i Urtekræmmerens Haand, ~~ har betaget ham Modet. Men hvorfor saa forsagt? — vi ville gjerne trøste ham; men vores Dom bliver, at den ikke er af det Slags hellige Taler, som kan udmærkes ved nogen besynderlig Fortieneste, skjønt vi ei nægte, at den kan læses af nogle til Opbyg-

12

28

gelse.— Hovedsætningen, som læses paa Titelbladet, — Himlens Forening & c. er alt for figurlig, kunstlet og utydelig, hvorfor Delene blive ligeledes.— Det er en Ynk at see, hvorledes mange Prædikantere studere med Flid paa at fremsætte deres Hovedlærdom enten i tomme eller uegentlige Udtryk, alleneste for de bilde sig ind, at det klingrer best, som er mindst tydeligt, og for siden efter at have den Umage, (dog vel om det skeer), at sige deres Mening med egentlige Ord, hvilket vi dog maa tilstaae denne Forfattere har gjort.— Men hvad skal det betyde, hvorfor ikke strax til Sagen?

No. 19.

Advarsels og Paamindelses Tale til Tilskuerne af Delinquentens Anders Lars. Seelands Henrettelse den 21 Junii 1771, holdet paa Retterstædet af A. Hatting. Sælges hos Bogbinder Møller og Jonge pag Østergade for 3 Skilling, stor 1 Ark i 8vo.

Talen er paa Delinquentens Vegne stilet til Tilskuerne, for at paaminde de Syndere, som fremture i Synden.— For at bevidne de Troende sin Glæde over sin Omvendelse med den sidste Begiering, at de vilde anraabe den barmhjertige Gud for Hans Siæls evige Frelse.

13

29

No. 20,

En Skrivelse fra Diævelen til Hr. Voltaire. Kiøbenhavn, 1771. Trykt og tilkiøbs at bekomme hos A. F. Stein, boende i Skidenstræde. Sælges sammesteds for 6 Skilling, stor 2 Ark i 8vo.

Er en maadelig Oversættelse af den franske Epitre du Diable, &c. som er alt for bekiendt til at behøve vores Bedømmelse. Oversætteren Har tillagt denne et andet Stykke, under Titel:

Den lærde Misundelse, eller den landflygtige Kierlighed, som uden Tvivl ogsaa er en Oversættelse af det

Franske, der allene paa er og andet Sted er noget forandret, for at passe sig nogenlunde paa nærværende Tid. Skriftet er ellers ikke af den Art, at det kunde være Umagen værd at uddrage Indholdet deraf. Vi ville allene erindre, at ved den lærde Misundelse forstaaes den Ondskab, der udøses i disse Tidens smaa Skrifter.

No. 11.

Tanker om Kassererens forhold ved den franske Comedie. Opsat af Studenten, og til Trykken befordret af Bakkelsekonen. Kiøbenhavn, 1771. Sælges paa Stadens

14

Boglader, hos Kannevorf i Silkegaden No. 66, og hos Bogtrykker Thiele i store Helliggeiststræde for 4 Skilling, stor 1 Ark i 8vo,

Denne Kasserer, i hvo han er, beskyldes i dette Skrift for at vise Grovhed imod de Personer, der uden at betale ham for Umagen, forlanger Adgang til Hof-Theatret; om han fortjener denne Beskyldning, maa andre dømme, ellers er dette Skrift saaledes forfattet, at Autor vist ikke har større Ære deraf, end Kassereren.

No. 20»

Vorschlag zu einer königlichen Reformations-Commission um einen rechtschaffenen und dauerhaften Plan für das Oeconomie-Commerz- und Finanzwesen in Dännemark zulegen. Von Christian Martfelt, Kanzeleirath und Sekretär der Landhaushaltungs-Gesellschaft. Uebersetz. Kopenhagen und Leipzig. Gedruckt bei August Friederich Stein. Sælges hos Forfatteren og hos Kannevorf i Silkegaden for 20 Skilling, stor 6 Ark i 8vo.

Vi have under No. 289 i denne Fortegnelses første Aarqang anmeldt den danske Original, af hvilken dette er en meget nøiagtig Oversættelse.

15

31

No. 23.

Ephemeron, eller det gamle døende Insekt. Kiøbenhavn. Trykt hos L. N. Svare, boende i Skindergaden, 1771. Skienket til Friskolerne af Forfatteren Hr. Borgemester Bredal, og sælges paa Adresse-Contoires Lotterie-Contoir for 4 Skilling, stor 1 Ark i 8vo.

Ephemeron er et Insekt, hvis hele Levetid varer allene nogle faa Timer. Denne Fabel forestiller et af disse Insekter, som af en Hændelse har opnaaet en Levetid fra den tidlige Morgen til sildig paa Aftenen, og som stolt af denne lange Levetid og sin megen Erfarenhed, berømmer den forbigangne Tid, og laster den nærværende. Karakteren er, som Hr. B. selv erindrer, meget almindelig, og Fabelen er taget af en svensk Original, som Hr. B. allene har indklædt i smukke danske Vers.

No. 24.

Borgerlige Betænkninger over det fra Kiøbenhavns Raadstue udkomne Stads-Reglement, visende i visse Maader dette Reglements fortrædelige Indhold og skadelige Følger. Kiøbenhavn, 1771. Sælges paa Stadens Boglader for 6 Skilling, stor 2 Ark i 8vo.

16

32 Som en Indfødt, der har drevet borgerlig Handel her i Staden i nogle og tredive Aar, anseer Forfatteren af dette Stykke, som er vel bekiendt, det som sin borgerlige og undersaattelige Pligt, at bekiendtgjøre sine Betænkninger over det i hans Tanker høistskadelige Reglement. Han meddeler altsaa sine fortrædelige Betænkninger over enhver Artikel i dette Reglement, og har i Henseende til den første at erindre, at den indeholder stridende Partikler; thi, siger han, hvorledes kan 10000 Tønder Rug siges at henlægges i Forraadsmagazin, naar Entrepreneurerne skal have det i Gjemme? og hvad Nytte giver et Magazin, naar dets Forraad ei skal bruges? Der behøves allene almindelig menneskelig Fornuft til at indsee, at disse Indvendinger ere blotte Chikaner, 10000 Tønder Rug, som Staden i paakommende Trang kan disponere over, er en Forraad, hvad enten de ligge paa Entrepreneurernes Lofter, eller i et særdeles dertil indrettet Magazin, og hvoraf udleder denne uforskammede Mand, at denne Forraad ikke skulde bruges, naar det behøvedes? Af samme Vægt er alle hans Indvendinger, som paa dette Sted ville være alt for vidtløftige at opregne; vi ville allene ønske Forfatteren, at han snart maa høste modne Frugter af det meget Arbeide hans undersaattelige Pligter bebyrder ham med.

(Fortsættelsen følger.)